

Kongeederfugl ved Gedser

Af Kenneth Vegeberg Rude

Indblik i forekomsten af Kongeederfugl ved Gedser

De fleste af os har nok stoppet op og brugt lidt ekstra tid på siden med Kongeederfugl i fuglebogen. Det er især den adulte han i pragtdragt, der med sin orange pandeknop, koralrøde næb og lyseblå nakke og isse springer i øjnene, og dermed er en fugl som mange fuglekiggere gerne vil se. Hunnen og 1K fuglene er mere beskedne, men dog fortsat til at kende under gode observationsforhold. De yngre hanner og hannen i eklipsedragt, er sammenlignet med den adulte han i pragtdragt, knap så iøjnefaldende, men som hunnen, fortsat nemme at bestemme, hvis de ses under gode betingelser. Kongeederfuglen yngler på den arktiske tundra og ses kun i Danmark med relativt få individer årligt. Af og til dukker der et rastende individ op, der kan ses over en længere periode, ofte i en flok af Ederfugle.

Et af de steder, hvor det i Danmark ses Kongeederfugl næsten årligt, er ved Gedser. Med hjælp fra denne artikel, kan du planlægge at finde din egen Kongeederfugl, der ud over timing, kræver varmt tøj og tålmodighed, for der skal kigges mange Ederfugle igennem, førend kongen pludselig er i den forbitrækkende flok af Ederfugle.

Trækket af Ederfugle ved Gedser er unikt

Ved Gedser kommer Ederfuglene susende helt tæt forbi Odden. Så tæt at alle kan være med, hvilket også gælder personer uden kikkert. På dage med let vind og masser af Ederfugle, kan Ederfuglenes vingesus høres sammen med deres 'knorten'. Det er en helt specielt oplevelse!

Om datasættet

De behandlede data er alt sammen fra dofbasen.dk, og data er forsøgt rensset for gengangere. Det er vigtigt at slå fast, at graferne nedenfor, der er genereret ud fra omtalte data fra dofbasen.dk, ikke viser det fulde billede af forekomsten af Kongeederfugl ved Gedser, idet det fx ikke er alle observatører, der taster i dofbasen.dk. Ydermere spiller antallet af feltaktive fuglekiggere ind, hvilket varierer fra år til år. Det er også værd at nævne, at vindforholdene er afgørende for, hvor godt edderfugletrækket opleves ved Gedser.

Om foråret er vind fra nordvest den foretrukne vindretning for at se Ederfuglene optimalt. Om efteråret opleves edderfugletrækket bedst i vind fra sydøstlig retning. Gedser og omegn dækker over det område, der i dofbasen.dk kaldes for 'Gedser'.

Der er trukket data ud fra dofbasen.dk fra 01.01.1900 til og med 31.12.2023. Fra 1998 og frem til 2023 synes der at være en form for regelmæssige indtastninger i datasættet fra dofbasen.dk, og omvendt synes der at mangle data fra før 1998. Der opfordres til, at observatører, der har iagttagelser af Kongeederfugl ved Gedser, der endnu ikke er tastet i

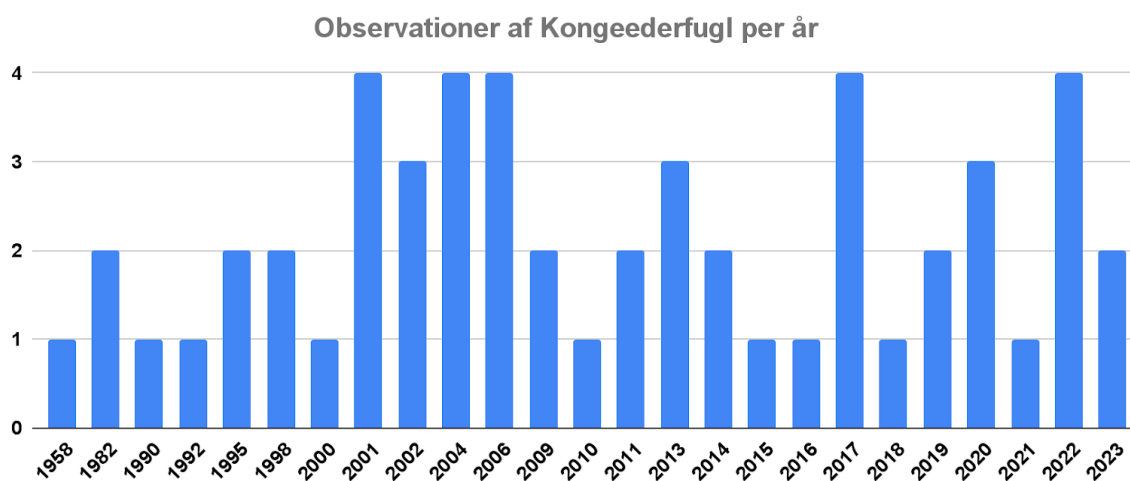
dofbasen.dk, taster iagttagelserne ind i det hele taget, og i særdeleshed for perioden før 1998. En indtastning af en manglende iagttagelse, vil bidrage til et meget mere præcist billede af forekomsten af trækket af Kongeederfugl ved Gedser. Det er redaktionsgruppens plan at opdatere denne artikel to gange årligt, hvilket er førend forårstrækket af Ederfugle starter og ditto for efterårstrækket.

Datasættet er heller ikke rensat for outliers, hvilket blandt andet ses ved, at der på datoen 17.10.2001 er 1 observation af 4 fugle. Der er mere præcist tale om 4 observationer af fire Kongeederfugle, der er set i perioden 17.10 - 27.10.2001. Hvem har de korrekte oplysninger og vil indtaste de specifikke datoer i dofbasen.dk?

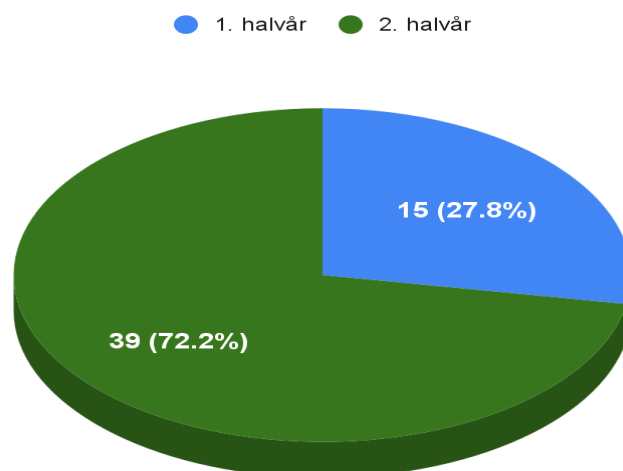
Iagttagelserne fra 1958 (1, skudt), 1982 (2, han + hun på samme dato), 1990 (1, han) og 1992 (1, han) er alle oplysninger, der er indtastet fra SU rapporter.

72% af Kongeederfuglene ses i 2. halvår

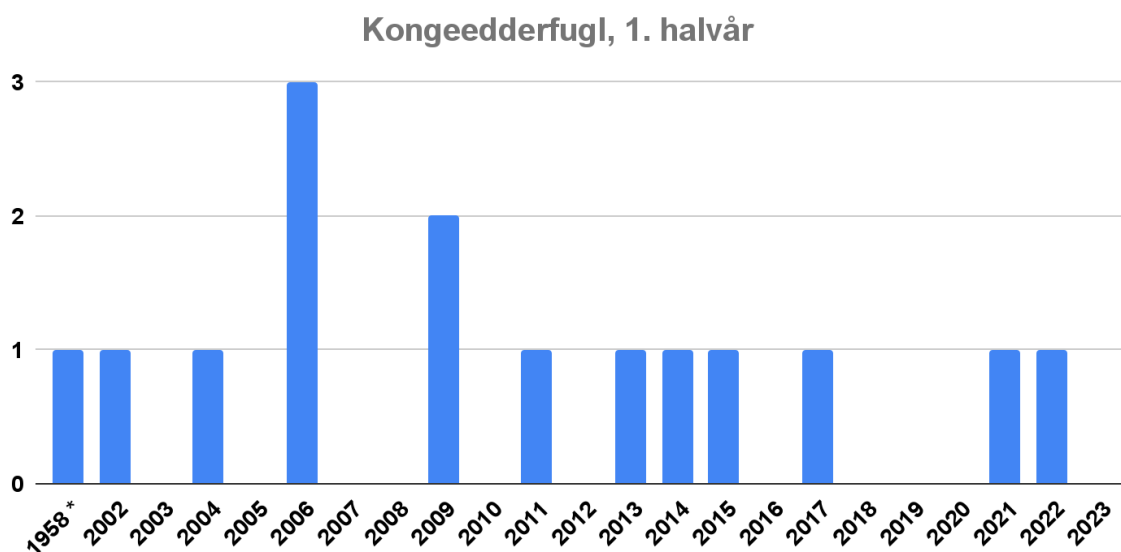
Der er i perioden 1958 til og med 2023 indtastet i alt 54 Kongeederfugle ved Gedser, hvoraf 27% (15) er registreret i 1. halvår og 72% (39) er registreret i 2. halvår. Den tidligste observation er fra den 14.02 (en skudt fugl fra 1958) og den seneste observation er fra den 29.11.

Grafen ovenfor viser antal observationer af Kongeederfugl per år.

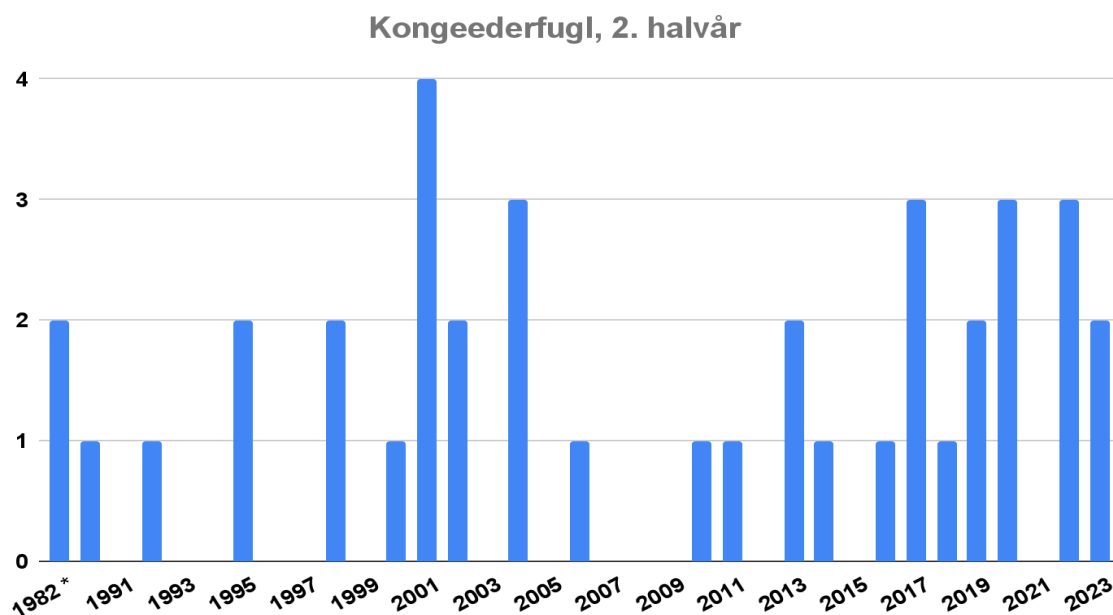
Grafen viser fordelingen af Kongeederfugl ved Gedser i 1. halvår og 2. halvår. Kongeederfugl er dermed mest fåtallig i 1. halvår med kun 15 iagttagelser, der er gjort i perioden 14.02 - 07.04. Til gengæld er det om foråret, at hannerne er i deres flotte yngledragter og tilmed kan ses tæt på Odden.

Grafen viser indtastede iagttagelser af Kongeederfugl ved Gedser i perioden 1958 - 2023 for 1. halvår. Fra år 2002 er alle år medtaget for at illustrere, at det ikke er hvert forår, at arten registreres ved Gedser. Siden år 2002 er Kongeederfugl registreret i 11 ud af 22 år, hvilket i gennemsnit er hvert andet år.

* Fundet fra 1958 gælder en skudt fugl fra Gedser-området. Nærmere lokalitet er ikke angivet. Fundet fra 1958 skiller sig også ud ved at være det absolut tidligste fund på året, og det er det eneste fund fra februar. Det kunne måske tyde på, at der, i det mindste, af og til, overvintrer Kongeederfugl længere til havs, som ikke kan ses fra land.

Den tidligste observation i 2. halvår er fra den 02.10 og den seneste er fra den 29.11.

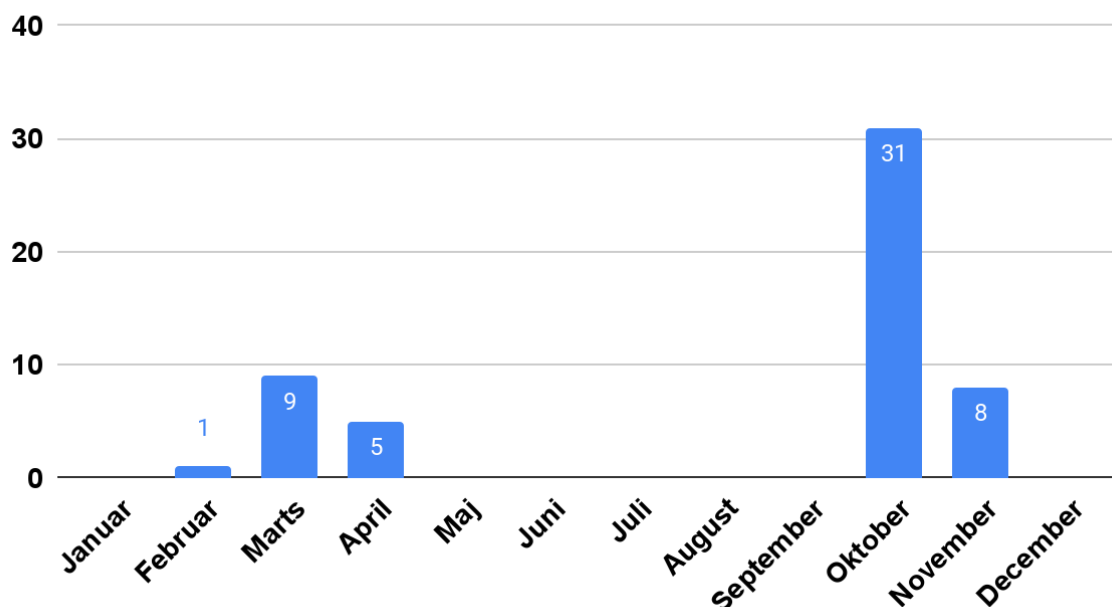

Grafen viser indtastede iagttagelser af Kongeederfugl ved Gedser i perioden 1982 - 2023 for 2. halvår. Fra år 1990 er alle år medtaget for at illustrere, at det ikke er hvert år, at arten registreres ved Gedser i 2. halvår. Siden år 1990 er Kongeederfugl registreret i 19 ud af 34 år. Fundene fra 1982 (2, han + hun på samme dato), 1990 (1, han) og 1992 (1, han) er alle oplysninger, der er indtastet fra SU rapporter.

Hvornår er der størst sandsynlighed for at se Kongeederfugl ved Gedser?

Der er 31 observationer af Kongeederfugl i oktober, hvilket er 22 flere end marts måned, der er måneden med næstflest observationer (9). Trækket af Ederfugle er mest intensiv hen over månedsskiftet marts/april, hvorfor det giver mere mening at kigge nærmere på datoerne frem for den enkelte måned.

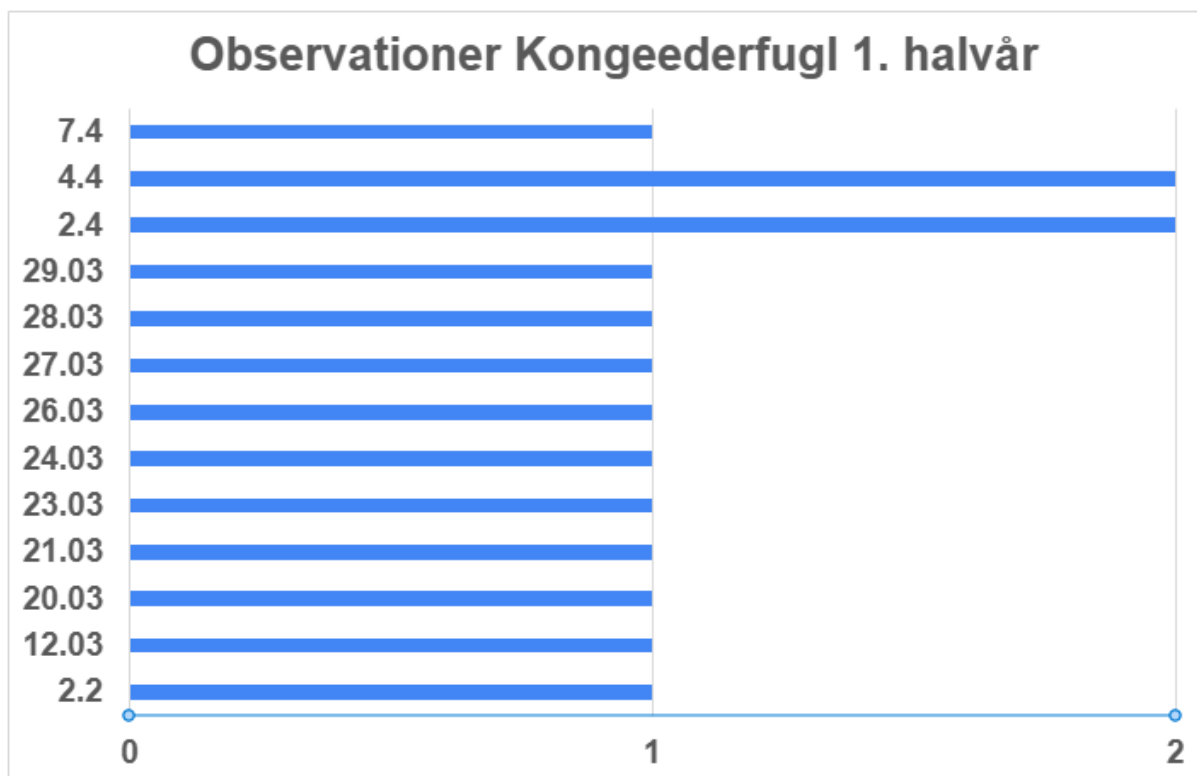
Kongeederfugl, fordelt per måned

Grafen viser observationer af Kongeederfugl fordelt per måned. Oktober er klart den måned med flest observationer af Kongeederfugl med 31 observationer.

I foråret skal du stå klar fra den 20. marts frem til den 4. april

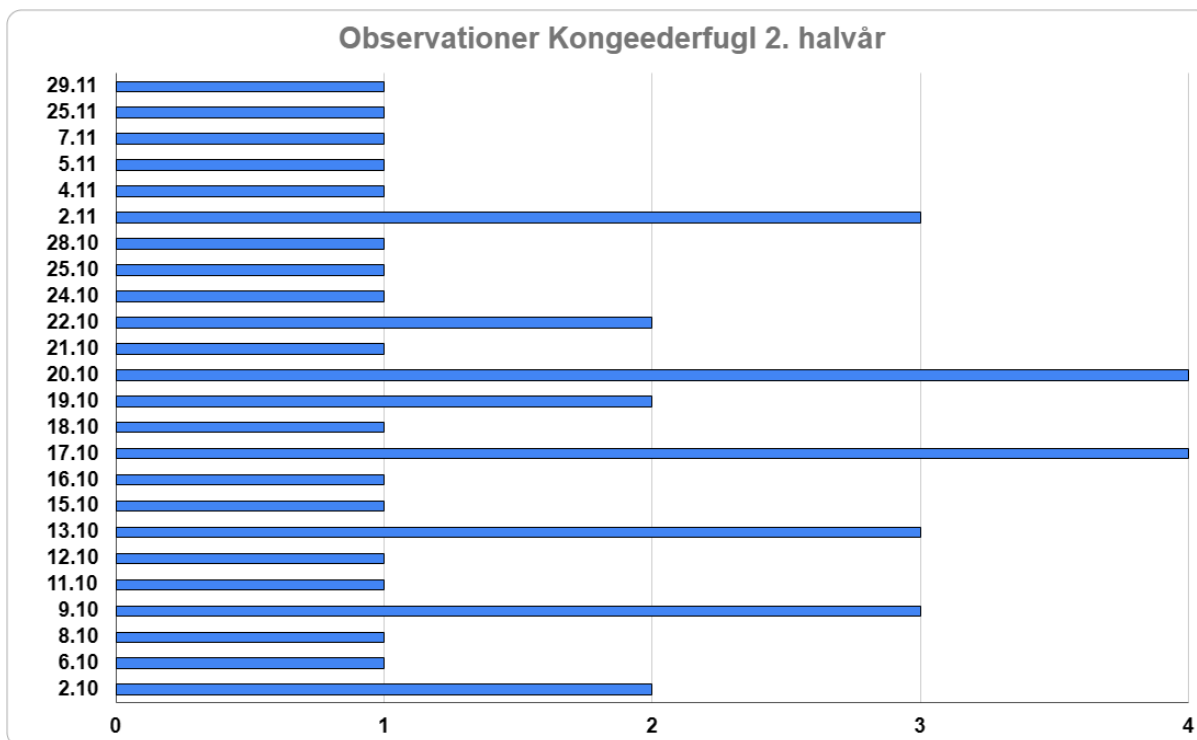
I foråret er trækket af Ederfugle mest intenst i månedsskiftet marts/april, og der er i perioden 20. marts til 4. april gjort 12 observationer af Kongeederfugl ved Gedser. Den 2. og 4. april er de eneste dage i foråret med 2 observationer på samme dato. Til trods for at trækket af Ederfugle er intens i en relativ kort periode i foråret, får du formentlig mest ud af at stå klar på Odden i vind fra nordvest og fra solopgang. Trækket synes ofte af aftage sidst på formiddagen, men kan være massivt igen fra midt på eftermiddagen og frem til efter solnedgang.

I efteråret skal du stå klar hele oktober, men hold godt øje med vindretningen

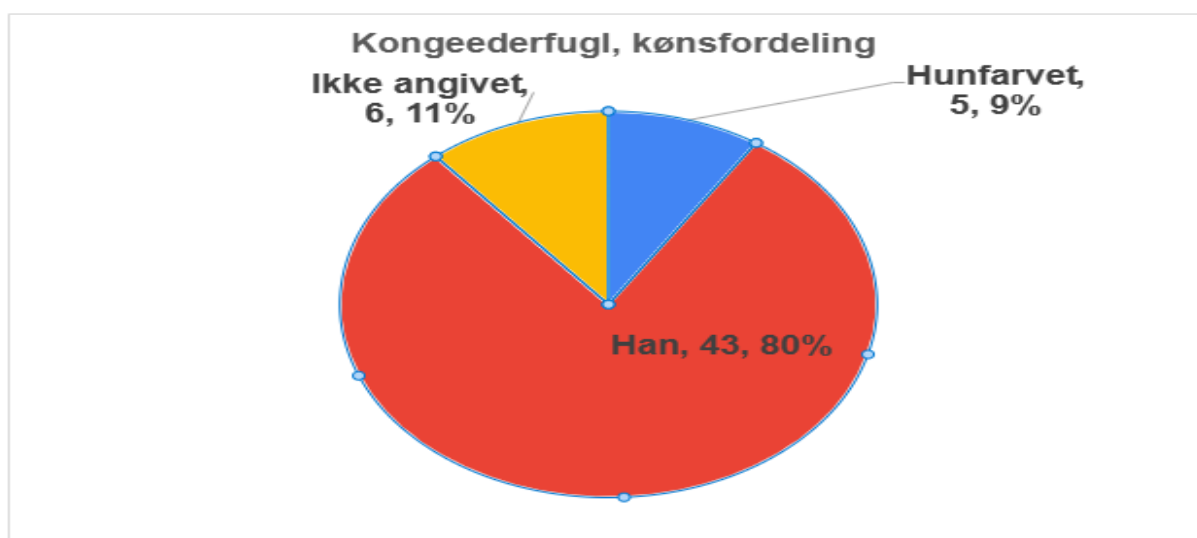
Modsat om foråret trækker Ederfuglene over en længere periode om efteråret. Faktisk returnerer de første hanner af Ederfugle fra ynglepladserne allerede i juni, men der er dog endnu ikke indtastet Kongeederfugl fra juni måned ved Gedser. Der eksisterer sommerfund af Kongeederfugl i Danmark, hvorfor det ikke er utænkeligt, at der en dag er en Kongeederfugl i flokkene af de returtrækkende Ederfugle i juni måned.

Perioden den 13.10 til den 22.10 er der størst sandsynlighed for at være heldig og se en Kongeederfugl. I 2. halvår er vind fra SØ absolut bedst, idet Ederfuglene dermed presses ind mod land, og derfor er det nemmere at pille kongen ud mellem Ederfuglene. Afstanden til flokkene af Ederfugle er netop en afgørende faktor om efteråret, idet hannerne er i eklipsedragt og dermed sværere at bestemme end hannerne om foråret, hvor de er i deres flotte yngledragt.

Grafen viser, at den første observation i 2.halvår er fra den 02.10 og sidste observation er den 29.11.

80% af de indtastede Kongeederfugle er indtastet som hanner

Det er ikke overraskende, at knap 80% (43) af de indtastede Kongeederfugle er hanner fordi de er lettere at bestemme end de hunfarvede individer. Det synes mere overraskende, at 11.1% (6) er indtastet uden nævnelse af køn. Hvis du har indtastet

observationer af Kongeederfugl, opfordres du til at gennemgå dine indtastninger for at efterse om du har fået alle oplysningerne tastet ind.

Mere om Kongeederfugl og en opfordring

Læs mere om Kongeederfugl generelt på DOFbasen / Danmarksfugle:

<https://dofbasen.dk/danmarksfugle/art/02070>

Afslutningsvis opfordrer vi i redaktionsgruppen alle til at taste såvel ældre som fremtidige fund af Kongeederfugl ind i dofbasen.dk med så mange informationer som muligt og meget gerne et billede, hvis du har det.

Er der observatører, der har observationer af Kongeederfugl fra før 1998? Og hvad med de år, hvor der er nul observationer, er der mon alligevel observationer fra et eller flere af årene? Vi opdaterer denne artikel mindst en gang årligt.